

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Ona Balaišienė

RG-50.473*0022

Part 2

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Ona Balaišienė: Jis sako, gal jis provokatorius, kodėl jis su mumis taip atvirai šneka? Mano tėveliai kad būtų kur nors įrašyti. Bet kas juos įrašys... Koks sunkus buvo jų darbas. Neseniai radau palėpėje mamos užrašytą eilėrašį (skaito). Mama veždavo iš Tilžės knygas. Palikdavo knygas pas tokį senuką, bijojo neštis į Andrioniškį. Berniuką žandarai nušovė už knygų nešimą.

Saulius Beržinis: Močiute, papasakokit, kaip žydai gete gyveno. Kada juos suvarė į getą?

Ona Balaišienė: Ilgai, ilgai varė. Ne taip jau greitai. Oj, Dieve, aš nebenoriu prisimint, paskui aš negalėsiu užmigt. Aš dirbau gimdymo namuose. Eina ir eina žmonės, sužeisti nuo plento atvažiuoja, vaikiukai sužeisti. Aš apalpau. Aš taip negalėdavau žiūrėt, ypač į vaikus. Aš pati turėjau vaikus, žinau, koks brangus man tas vaikas.

Saulius Beržinis: O kokie čia buvo sužeisti?

Ona Balaišienė: Ogi bėgo žmonės iš Kauno, plentu bėgo į Utenos pusę. Tai tiek daug sužeistų atvažiuodavo į Anykščius. Bombardavo vokiečiai plentą.

Saulius Beržinis: Tai ten žydai buvo?

Ona Balaišienė: Žydai, rusai. Vienas buvo sunkiai sužeistas į galvą. (...) Tos moteriškutės, kuri pagimdė dvynukus, vyrui liepė prie iškalos (sinagogos) išsikasti duobę. Jų daug ten buvo, ne jis vienas. Iškasė duobę, o paskui juos ir sušaudė ten toj pačioj duobėj. Tai va, koks buvo laikas.

Saulius Beržinis: Kelis ten sušaudė toj duobėj?

Ona Balaišienė: Nežinau, negaliu pasakyti.

Saulius Beržinis: O šitie kiti jau buvo suvaryti į getą?

Ona Balaišienė: Ne dar. Kai praėjo frontas, tada į getą varė. Kai frontas praėjo. O tada dar frontas ėjo, žmonės bėgo plentu.

Saulius Beržinis: Tai kas jiems liepė tą duobę išsikast ir sušaudė?

Ona Balaišienė: Aš nežinau... Nu, vokiečiai. Tada dar nebuvo partizanų (baltaraiščių), jokių mūsų žmonių dar nebuvo, vokiečiai siautė po miestą, negalit jūs aprašyt ir aš negaliu apsakyti.

Saulius Beržinis: O ką vokiečiai darė?

Ona Balaišienė: Ką darė? Tai, žinot, gi karas. Jie gi pamatė bėgantį ir nupylė, ir viskas. Nenorėčiau, nei kad jūs matytumėt, nei jūsų vaikai matytų tokio žiauraus karo. Nereikia atsigręžt ir nereikia galvot, vis tiek nieko nepataisysite. Kas praėjo, nebegrįš.

Saulius Beržinis: Bet turi būti viskas užrašyta.

Ona Balaišienė: Kam reikia šitą kančią rašyt, kam reikia. Nerašykite. Kiek yra užrašyta, ar ką padeda mums? Tiktai kiršina žmogų prieš žmogų. O prie rusų kas buvo? Ar ne tas pats buvo? Čia sklepas (rūsų) privarytas pilnas žmonių, ir tėvų, ir vaikų, o ant viršaus šoka jaunimas. Tai irgi buvo baisu. Nei valgyt paduot leidžia, nei nieko. Tardymai, žudymai, varinėjimai. Baisiau negalėjo būt. Buvo labai baisus tas žydų kankinimas, bet paskui, kai užėjo rusai, tai irgi. Už ką vežė mūsų žmones? Ateina, - nususeš ūkininkėlis, ir veža Sibiran. Kam jį veža? Buožė? Ir su vaikais, su viskuo, - pusę Lietuvos išgrūdo. (...)